

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 18 grudnia 2001 r.

35370

RPO/338539/2000/VI/BP-Z

Pan
Mieczysław CZERNIEWSKI
Poseł na Sejm RP
Przewodniczący Komisji
Finansów Publicznych
WARSZAWA
Sejm RP

Szanowny Panie Przewodniczący

Pozwalam sobie przedstawić Panu Przewodniczącemu sprawę dotyczącą ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.). Sprawa ta była przedstawiona także Komisji Finansów Publicznych Sejmu poprzedniej kadencji, lecz nie doczekała się rozpatrzenia pomimo rocznego okresu oczekiwania. Dotyczy ona potrzeby rozszerzenia treści art. 26 ust. 1 pkt 9 dotyczącego darowizn wspierających inicjatywy społeczne mające na celu dokonywanie zmian w infrastrukturze polskiej wsi.

Aktualnie art. 26 ust. 1 pkt 9 wskazanej ustawy stanowi o możliwości odliczenia od podstawy obliczenia podatku kwot darowizn wspierających inicjatywy społeczne w zakresie budowy dróg i sieci telekomunikacyjnej na wsi oraz zaopatrzenia wsi w wodę do wysokości nie przekraczającej 15% dochodu. W tym zakresie treść tego przepisu nie uległa istotnym zmianom od skonstruowania ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Powoduje to - jak wskazują niektórzy przedstawiciele samorządów lokalnych w swoich wystąpieniach adresowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich ograniczenie inicjatyw społecznych, albowiem dobrowolne wpłaty mieszkańców wsi na rzecz społecznych komitetów budowy kanalizacji, oczyszczalni ścieków, linii dostaw ciepłej

wody jako czynnika grzewczego, czy instalacji dostaw gazu nie zostają zaliczone przez organy skarbowe do darowizn dających możliwość odliczenia takiej darowizny od podstawy obliczenia podatku.

Przedstawione Ministrowi Finansów propozycje Rzecznika Praw Obywatelskich nie znalazły uznania, mimo, że nie powinno budzić wątpliwości, iż nowoczesne i zgodne z zasadami ochrony środowiska - pojęcie takie jak "zaopatrzenie wsi w wodę" powinno być rozumiane nie tylko jako wybudowanie wodociągu ale także - tam gdzie jest to potrzebne - wybudowanie w ramach łącznej inwestycji kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

Były Sekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów Pan Jan Rudowski prezentował pogląd, że budowa tej infrastruktury powinna być rozliczana jako inwestycje, co skutkowało tym, że ewentualne zebrane społeczne fundusze nie mogły być zakwalifikowane jako darowizny podlegające odliczeniu.

Stanowisko takie jeśli miałyby być podtrzymane - w mojej ocenie - nie przyczyni się do rozwoju społecznych inicjatyw mających na celu unowocześnianie polskiej wsi.

Społeczne komitety rozwoju tego rodzaju infrastruktury na wsi, której budową powinny zajmować się przede wszystkim władze samorządowe, zbierają fundusze wspomagające inwestycje. Tak więc, odmiennie niż wywodził to Pan Minister Jan Rudowski, są to swoistego rodzaju "darowizny" społeczności lokalnej na inwestycje. Budowle te nie stają się własnością poszczególnych członków tej społeczności.

Zastrzeżenia moje budzi także brak przychylności podjęcia przez Ministerstwo Finansów tego istotnego tematu. Wsparcie inicjatyw społecznych na rzecz unowocześniania infrastruktury polskich wsi, przybliżających stan polskiego rolnictwa do poziomu rolnictwa państw stowarzyszonych we Wspólnocie Europejskiej uznać należy za działania konieczne i uzasadnione a obecną konstrukcją podatkową w tym zakresie za przestarzałą. Jak wskazuje "Opinia Komisji Europejskiej wniosku Polski o członkostwo w Unii Europejskiej" - instrumenty polityki rolnej obecne w WE - nie są stosowane w Polsce. Chodzi m.in. o określone programy rozwoju wsi oraz rozwoju strukturalnego, a także o niedostateczne wspieranie przemian technicznych i strukturalnych (str. 62 i dalsze). Polityka podatkowa Państwa powinna, w perspektywie długookresowej, przyczyniać się do rozwoju technicznego wsi m.in. przez pobudzanie procesów inwestycyjnych, a więc wspieranie także innych, niż wymienione ograniczone w powołanym przepisie, inicjatywy społeczne. Powinna więc dążyć do zmodernizowania infrastruktury polskiej wsi także przez darowizny społeczności wiejskiej na te właśnie cele.

Zgodnie z ukształtowaną teorią prawa podatkowego celami podstawowymi są cele: fiskalny, gospodarczy i społeczny. Dla gospodarczego celu opodatkowania podstawowe znaczenie ma odpowiedź na pytanie, jakie w danym miejscu i czasie są możliwości pokrywania potrzeb publicznych dochodami podatkowymi. Dlatego też, jeżeli Państwo nie jest w stanie przeznaczyć części wydatków budżetowych na modernizację infrastruktury polskiej wsi, to przynajmniej powinno zmierzać do takiego ukształtowania

systemu podatkowego, który stanowiłby swego rodzaju kompromis pomiędzy celami fiskalnymi, gospodarczymi i społecznymi.

Jeżeli więc społeczność wiejska zapragnie podjąć działania mające na celu rozbudowę i unowocześnienie infrastruktury technicznej swojej wsi, to podtrzymywanie przez Ministerstwo Finansów stanowiska, iż wpłaty dokonywane na rzecz takich inicjatyw nie stanowią darowizny tylko "zapłatę za wykonanie inwestycji" musi budzić sprzeciw. W sytuacji, gdy rozwiązanie tej sprawy drogą interpretacji przepisu prawa podatkowego - nie jest możliwe, Rzecznik Praw Obywatelskich uprzejmie przedstawia niniejszy wniosek Komisji Sejmu RP z prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll